

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग

सहायक प्रादेशिक परिवहन अधिकाऱ्यांकरिता विभागीय परीक्षा

मुंबई, शनिवार, दिनांक २९ जानेवारी २०११

[वेळ : सकाळी १०-०० ते दुपारी १-००]

(एकूण गुण—१००)

पेपर क्रमांक १

थिअरी ऑफ ऑटोमोबाईल इंजिनिअरिंग, मोटार व्हेईकल रिपेअर्स, इत्यादी

(पुस्तकांशिवाय)

सूचना.—(१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

(२) आवश्यक तेथे आंकृत्या काढा.

	गुण
१. (अ) मास्टर सिलेंडरचे कार्य आकृतीसह स्पष्ट करा.	१०
(ब) वाहनातील विविध ब्रेकिंग सिस्टीम्सचे प्रकार सांगून कोणत्याही एका ब्रेकिंग सिस्टीमची रचना, कार्य व महत्त्वाचे गुण विशद करा.	१०
२. (अ) स्पार्क इग्निशन इंजिन व कॉम्प्रेसन इग्निशन इंजिनमधील फरक स्पष्ट करा.	१०
(ब) फोर स्ट्रोक इंजिन व टू स्ट्रोक इंजिनच्या ब्रेकिंग सायकलचे वर्णन करा.	१०
३. (अ) गिअर बॉक्सची रचना व कार्यपद्धती आकृतीसह स्पष्ट करा.	१०
(ब) खालील भागाचे कार्य स्पष्ट करा :—	१०
(१) डिफरेंशियल (२) रेडीएटर.	
४. (अ) वाहनामुळे होणाऱ्या प्रदूषणाचे घटक कोणते ? प्रदूषण कमी होण्यासाठी वापरल्या जाणाऱ्या विविध पद्धतीची चर्चा करा.	१०
(ब) टायरचे सामान्य प्रकार सांगून त्याची रचना विशद करा.	१०
५. (अ) लेड अॅसिड बॅटरीच्या रचना व कार्यपद्धती स्पष्ट करा.	१०
(ब) स्टेअरिंग सिस्टीमचे महत्त्व / हेतू काय ?	१०
६. टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :—	२०
(अ) फ्लाय व्हील (ब) युनिव्हर्सल जॉइन्ट	
(क) चासिरा ले-आऊट (ड) शॉक अव्साबर्स	
(ई) ब्रेक हॉर्स पावर (फ) प्रॉपेलर शॉफ्ट.	

MAHARASHTRA PUBLIC SERVICE COMMISSION

**DEPARTMENTAL EXAMINATION OF ASSISTANT REGIONAL
TRANSPORT OFFICERS**

MUMBAI, SATURDAY, 29TH JANUARY 2011

[TIME—10-00 A.M. TO 1-00 P.M.]

(FULL MARKS—100)

PAPER I

**THEORY OF AUTOMOBILE ENGINEERING,
MOTOR VEHICLES REPAIRS, ETC.**

(Without Books)

N.B.—(1) Solve any *five* questions.

(2) Draw diagrams wherever necessary.

	Marks
1. (a) Explain with diagram the working of master cylinder.	10
(b) State the different types of braking systems used in vehicles. Explain construction, operation and characteristics of any one of them.	10
2. (a) Describe the differences between Spark Ignition Engine and Compression Ignition Engine.	10
(b) Explain the working cycle of Four Stroke Engine and Two Stroke Engine.	10
3. (a) Explain with diagram design and working of Gear Box.	10
(b) Explain the working of following parts :—	10
(i) Differential (ii) Radiator.	
4. (a) What are different constituents of air-pollution due to vehicle ? Discuss various methods used to reduce emissions of pollutants.	10
(b) What are the general types of tyre ? Explain the construction of tyre.	10
5. (a) Explain the construction and working of Lead Acid Battery.	10
(b) What is the importance/purpose of steering system ?	10
6. Write notes on (any <i>four</i>) :—	20
(a) Fly-Wheel	
(b) Universal Joint	
(c) Chassis Lay-Out	
(d) Shock Absorber	
(e) Brake Horse Power	
(f) Propeller Shaft.	

सहायक प्रादेशिक परिवहन अधिकाऱ्यांकरिता विभागीय परीक्षा

मुंबई, शनिवार, दिनांक २९ जानेवारी २०११

[वेळ : दुपारी २-३० ते सायंकाळी ५-३०]

(एकूण गुण-१००)

पेपर क्रमांक २

मोटार व्हेईकल्स ॲक्ट, नगरे.

(पुस्तकांसह)

सूचना.—(१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

(२) प्रत्येक प्रश्नाचे गुण समासात दर्शविण्यात आले आहेत.

(३) पुस्तकातील मजकूर जशाचा तसा उत्तरविल्यास गुण वजा होतील.

	गुण
१. टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :—	२०
(अ) विमा प्रमाणपत्र	
(ब) दिवाणी न्यायालयाच्या अधिकारीतेस आडकाठी	
(क) वॉरंटशिवाय अटक करण्याचा अधिकार	
(ड) नोंदणी प्रमाणपत्राचे तनीकरण	
(ई) परवान्यासंबंधीचे गुन्हे.	
२. नुकसानभरपाई निर्धारित करण्याची तत्त्वे, पद्धती व प्रदान यासंबंधी सविस्तर लिहा.	२०
३. करारावरील वाहन व टप्पा वाहन यातील फरक सविस्तरपणे लिहा.	२०
४. Diplomatic व Consular अधिकाऱ्यांच्या वाहनाची नोंद करायची पद्धत संक्षिप्तरीत्या नमूद करा.	२०
५. व्याख्या लिहा (कोणत्याही पाच) :—	२०
(अ) माल (Goods)	
(ब) अक्षबंध वजन, (Axle weight)	
(क) बंद अथवा जागेवर उभे केलेले वाहन (Stationary vehicle)	
(ड) विमा प्रमाणपत्र (Certificate of Insurance)	
(ई) हलके मोटार वाहन (Light motor vehicle)	
(फ) रहदारीच्या रूग्णा (Speed control).	
६. मोटार वाहनांच्या नोंदणीची आवश्यकता, नोंदणी कुठे व कशी करायची याची पद्धत व तात्पुरती नोंदणी याबाबत असलेल्या तरतुदीचे स्पष्टीकरण करा.	२०
७. वाहन-नोंदणी कोणत्या परिस्थितीत व कोणत्या रद्द करता येते ?	२०

30

MAHARASHTRA PUBLIC SERVICE COMMISSION

DEPARTMENTAL EXAMINATION FOR ASSISTANT REGIONAL
TRANSPORT OFFICERS

MUMBAI, SATURDAY, 29TH JANUARY 2011

[TIME—2-30 P.M. TO 5-30 P.M.]

(FULL MARKS—100)

PAPER II

MOTOR VEHICLES ACT, ETC.

(With Books)

N.B.—(1) Solve any *five* questions.

(2) Marks to each question are indicated in the margin.

(3) Indiscriminate copying of an authority will be discounted.

	Marks
1. Write short notes (any <i>four</i>) :—	20
(a) Certificate of Insurance	
(b) Bar of jurisdiction of civil court	
(c) Power of arrest without warrant	
(d) Renewal of certificate of registration	
(e) Offences relating to licence.	
2. What are the method and principles regarding determining compensation and payment thereof ?	20
3. What is difference between a contract carriage and stage carriage ?	20
4. Describe the procedure for registration of vehicles of diplomatic as well as consular officers.	20
5. Define (any <i>five</i>) :—	20
(a) Goods	
(b) Axle weight	
(c) Stationary vehicle	
(d) Certificate of Insurance	
(e) Light motor vehicles	
(f) Speed control.	
6. Describe provisions regarding necessity of registration, registration where and how to be made and temporary registration.	20
7. In what circumstances registration of motor vehicles can be cancelled and by whom ?	20

सहायक प्रादेशिक परिवहन अधिकाऱ्यांकरिता विभागीय परीक्षा

मुंबई, रविवार, दिनांक ३० जानेवारी २०११

[वेळ : सकाळी १०-०० ते दुपारी १-००]

(एकूण गुण--१००)

पेपर क्रमांक ३

बॉम्बे मोटार व्हेईकल्स टॅक्स ॲक्ट, १९५८, ॲण्ड रुल्स, १९५९, वगैरे

(पुस्तकांसह)

सूचना.—(१) प्रश्न क्रमांक एक अनिवार्य.

(२) उर्वरित प्रश्नांपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

(३) पुस्तकातील उतारे जसे च्या तसे उत्तरविल्यास गुण दिले जाणार नाहीत.

	गुण
१. संज्ञा स्पष्ट करा (कोणत्याही ग्राहक) :—	२०
(अ) कर प्रमाणपत्र	
(ब) ताफा मालक (पट्टीट ओनर)	
(क) तिमाही कालावधी (क्वार्टर)	
(ड) सार्वजनिक जागा (पब्लीक प्लेस)	
(इ) अनुसूची (शेड्युल)	
(फ) प्रवासी	
(ग) वाहनाची किंमत.	
२. मु. मो. वा. कर अधिनियमांतर्गत कोणकोणत्या अनुसूची (शेड्युल) खाली कोणत्या प्रकारच्या वाहनांचे कर आकारले जाते ?	२०
३. मु. मो. वा. कर अधिनियम व मु. मो. वा. कर (प्रवासी) अधिनियमाप्रमाणे शकीत कर वसुलीच्या पद्धतीची स्वविस्तर माहिती द्या.	२०
४. (अ) विविध परवान्यावरील वाहनांचे कर आकारणी कशाप्रकारे करता येईल व कोणकोणत्या अनुसूची (शेड्युल) प्रमाणे ?	१०
(ब) मु. मो. वा. कर माफी कोणकोणत्या वाहनास देता येते? तरतुदीसह स्वविस्तर लिहा.	१०
५. (अ) मु. मो. वा. कर परताव्याबद्दल थोडक्यात टिपण्णी सादर करा.	१०
(ब) प्रवासी कराची चुकविलेरी कसे थांबविता येईल?	१०
६. (अ) वाहन खप्त करण्याची मु. मो. वा. कर अधिनियम, कलम १२ व प्रमाणे काय पद्धत आहे ?	१०
(ब) प्रवासी कराची विवरणे भरण्याचा कालावधी व पद्धती काय आहे.	१०

MAHARASHTRA PUBLIC SERVICE COMMISSION

**DEPARTMENTAL EXAMINATION FOR ASSISTANT REGIONAL
TRANSPORT OFFICERS**

MUMBAI, SUNDAY, 30TH JANUARY 2011

[TIME—10-00 A.M. TO 1-00 P.M.]

(FULL MARKS—100)

PAPER III

BOMBAY MOTOR VEHICLES TAX ACT, 1958 AND RULES, 1959 ETC.

(With Books)

N.B.—(1) question No. 1 is compulsory.

(2) Attempt any four of remaining.

(3) Indiscriminate copying of authority will be discounted.

	Marks
1. Explain the definition (any five) :—	20
(a) Taxation Certificate	
(b) Fleet owner	
(c) Quarter	
(d) Public Place	
(e) Schedule	
(f) Passenger	
(g) Cost of Vehicle.	
2. Under what different schedule Bombay Motor Vehicle tax is assessed, state schedulewise types of the vehicles.	20
3. What are the different methods for recovery of arrears of Bombay Motor Vehicle Tax and taxation on Passenger under Bombay Motor Vehicle Tax Act and Bombay Motor Vehicle Tax (Passenger), 1958.	20
4. (a) How taxes are levied for different types of permit holders of Motor Vehicle and under what schedule ?	10
(b) What are the different motor vehicle to whom B.M.V. Tax is exempted? Write in detail with provisions.	10
5. (a) Write down short note on refund of Bombay Motor Vehicle Tax.	10
(b) How escape of Taxes on Passenger can be arrested ?	10
6. (a) What is the procedure for seizure of vehicle under section 12-B of Bombay Motor Vehicle Tax Act ?	10
(b) State the period during which returns under Bombay Motor Vehicle Tax (Passenger) Act are submitted and what is the procedure?	10

सहायक प्रादेशिक परिवहन अधिकाऱ्यांकरिता विभागीय परीक्षा

मुंबई, रविवार, दिनांक ३० जानेवारी २०११

[वेळ : दुपारी २-३० ते सायंकाळी ५-३०]

(एकूण गुण—१००)

पेपर क्रमांक ४

इंडियन पिनल कोड, किंगिनल प्रोसिजर कोड, नगरे.

(पुरतकांसह)

सूचना.—(१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(२) प्रत्येक प्रश्नाला समान गुण आहेत.

१. संक्षिप्त टिपणी लिहा (कोणत्याही पाच) :—

(अ) अजल पुरावा, दुष्प्रग पुरावा

(ब) सार्वजनिक दस्तऐवज, खाजगी दस्तऐवज

(क) अज्ञान, व्यक्तीकडून बंधनपत्र आवश्यक केले असे तेव्हा

(ड) मुदत मर्यादा उलटून गेल्यावर देखिल घेण्यास आडकाठी व मुदतमर्यादेची सुरुवात

(ई) देखलपात्र प्रकरणातील वर्दी

(फ) अपराध; बिनदखली अपराध.

२. संपरीक्षा अखेरीस, मालमत्तेचा व साक्षीचा मालमत्तेचा विल्हेवाटीचा आदेश व कोर्टाचे अधिकार.

किंवा

केव्हा साक्षीदारांची समक्ष हजेरी माफ करून आयोगपत्र (कमिशन) काढता येईल व आयोगपत्र (कमिशन) कोणाला निर्देशून काढावयाचे ?

३. संक्षिप्त संप परीक्षा, करण्याचा अधिकार व संक्षिप्त संप परीक्षेची प्रक्रिया विशद करा.

किंवा

खाजगीरीत्या बचाव करण्याच्या ओघात केलेली कृती गुन्हा असावी का ? हे विशद करा.

४. इतरांचे जीवित किंवा व्यक्तिगत सुरक्षितता धोक्यात आणणाऱ्या कृतीने दुखापत अथवा जबर दुखापत पोचवणे अशा गुन्हाचे स्वरूप विशद करा.

किंवा

लोकसेवकाला त्याच्या कर्तव्यापासून अधिकाऱ्याने परावृत्त करण्यासाठी इच्छापूर्वक दुखापत अथवा जबर दुखापत पोचवणे, अशा गुन्हाचे व शिक्षेसंबंधित विश्लेषण करा.

५. नाणी व शासकीय मुद्रांक संबंधित गुन्हाचे व शिक्षा विश्लेषण करा.

किंवा

बनावटीकरण व खोटा दस्तऐवज तयार करणे म्हणजे काय ? व त्यासंबंधी गुन्हाची शिक्षा विश्लेषण करा.

MAHARASHTRA PUBLIC SERVICE COMMISSION

**DEPARTMENTAL EXAMINATION OF ASSISTANT REGIONAL
TRANSPORT OFFICERS**

MUMBAI, SUNDAY, 30TH JANUARY 2011

[TIME—2-30 P.M. TO 5-30 P.M.]

(FULL MARKS—100)

PAPER IV

INDIAN PENAL CODE, CRIMINAL PROCEDURE CODE, ETC.

(With Books)

N.B.—(1) All questions are *compulsory*.

(2) All question carry equal marks.

1. Write short notes (any five) :—
 - (a) Primary Evidence, Secondary Evidence
 - (b) Public Document, Private Document
 - (c) Execution of surety bond by minor
 - (d) Bar to taking cognizance after lapse of the period of limitation and commencement of the period of limitation.
 - (e) Information in cognizable case
 - (f) Offence and Non-Cognizable Offence.
2. Order for disposal of property at conclusion of trial and power to sell perishable property.

OR

When attendance of a witness can be dispensed with and to whom court can appoint or issue commission ?

3. What are the powers of Chief Judicial Magistrate, Metropolitan Magistrate and Magistrate of first class, in respect of summary trial and procedure of summary trial ?

OR

Discuss and explain, wheather act done in private defence can be offence ?

4. State and explain in detail the offence, causing hurt and hurt, by act indangering life or safety of others.

OR

Voluntarily causing hurt or grivious hurt, to defer public servant, from his duty can be offence, explain and discuss.

5. Explain and discuss, the offences about Coin and Government Stamp.

OR

Offences of forgery and making false documents, explain and discuss.

सहायक प्रादेशिक परिवहन अधिकाऱ्यांकरिता विभागीय परीक्षा

मुंबई, शनिवार, दिनांक ५ फेब्रुवारी २०११

[वेळ : सकाळी १०-०० ते दुपारी १-००]

(एकूण गुण--१००)

पेपर क्रमांक ५

फायनान्शियल रुल्स, बॉम्बे बजेट मॅन्युअल, वगैरे

(पुस्तकांसह)

सूचना.—(१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

(२) प्रत्येक प्रश्नाचे गुण समारात दर्शविण्यात आलेले आहेत.

(३) उत्तराचे समर्थनार्थ प्राधिकार देण्यात यावा.

(४) पुस्तकातून सरसकट नक्कल केल्यास गुण कमी केले जातील.

	गुण
१. शासकीय कार्यालयात रोखा नोंदवही ठेवणेबाबत नियमातील महत्त्वाच्या तरतूदी कोणत्या? रोख रकमेची प्रत्यक्ष पडताळणी किती कालावधी नंतर व कशा पद्धतीने होणे आवश्यक असते ?	२०
२. टिपा लिहा :—
(अ) लोकलेखा समिती
(ब) निलंबन काळातील प्रदाने
(क) राज्याचा एकत्रित निधी
(ड) विनियोजन विधेयक.	२०
३. फरक स्पष्ट करा (कोणतेही चार) :—
(अ) परावर्तित रजा आणि रुग्णालय (इस्पिताळ) रजा
(ब) निर्वाह भत्ता व रजा वेतन
(क) नियत अवधी निवृत्तीवेतन व पूर्णसेवा निवृत्तीवेतन.
(ड) दैनिक भत्ता व स्थानिक पूरक भत्ता
(ई) फिरकोळ शिक्षा आणि जबर शिक्षा	२०
४. आकस्मिक देयके मंजूर करताना शासकीय रकमेचा अणुहार होऊ नये याकरीता कोणती काळजी आहरण व सवितरण अधिकाऱ्याने घेणे आवश्यक आहे ?	२०
५. थोडक्यात माहिती लिहा (कोणतेही चार) :—
(अ) आकस्मिक देयक
(ब) संप्रमाणकांचे रद्दिकरण व ती नष्ट करण्याची कार्यपद्धती
(क) नवीन नियुक्तीवर्ष वेतननिश्चिती करणे
(ड) स्वेच्छा सेवानिवृत्ती
(ई) अनर्जित रजा.	२०
६. वित्तीय औचित्याची तत्त्वे कोणती आहेत ? सविस्तर स्पष्टीकरण करा.	२०

MAHARASHTRA PUBLIC SERVICE COMMISSION

DEPARTMENTAL EXAMINATION OF ASSISTANT REGIONAL TRANSPORT OFFICERS

MUMBAI, SATURDAY, 5TH FEBRUARY 2011

[TIME—10-00 A.M. TO 1-00 P.M.]

(FULL MARKS—100)

PAPER No. V

FINANCIAL RULES, BOMBAY BUDGET MANUAL, ETC.

(With Books)

- N.B.*—(1) Attempt any *five* question.
 (2) Marks for each question are indicated in the margin.
 (3) An authority should be quoted in support of your answer.
 (4) Indiscriminate copying from the books will be discounted.

	Marks
1. What are the important rules regarding keeping Cash-Book in Govt. Office? What are the rules regarding physical verification of balance of cash to be observed by a Govt. Officer ?	20
2. Write notes :—	20
(a) Public Accounts Committee.	
(b) Payments during suspension period.	
(c) Consolidated Fund of the State.	
(d) Appropriation Act.	
3. Distinguish between (any <i>four</i>) :—	20
(a) Committed leave and Hospital leave.	
(b) Subsistence allowance and Leave salary.	
(c) Superannuation pension and Retiring pension.	
(d) Daily allowance and C.L.A.	
(e) Minor punishment and Major punishment.	
4. What precautions are required to be taken against embezzlements or frauds in contingent expenditure ?	20
5. Write short notes (any <i>four</i>) :—	20
(a) Abstract bill	
(b) Cancellation and destruction of sub-vouchers.	
(c) Fixation of pay on appointment to another post.	
(d) Leave not due	
(e) Voluntary retirement.	
6. Explain the Canons of Financial Propriety.	20

सहायक प्रादेशिक परिवहन अधिकाऱ्यांकरिता विभागीय परीक्षा

मुंबई, शनिवार, दिनांक ५ फेब्रुवारी २०११

[वेळ : दुपारी २-३० ते सायंकाळी ४-००]

(एकूण गुण—५०)

पेपर क्रमांक ६

सर्वसाधारण परिवहन समस्यांवरील प्रश्न, वगैरे

(पुस्तकांशिवाय)

सूचना.—(१) प्रश्न पहिला अनिवार्य.

(२) उर्वरित प्रश्नांपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

(३) प्रत्येक प्रश्नाचे गुण संमासात दर्शविले आहेत.

	गुण
१. थोडक्यात माहिती द्या (कोणतेही चार) :—	२०
(अ) हेल्मेट — कायदेशीर तरतूद व अंगलकजावणी	
(ब) माहिती तंत्रज्ञानाचा उपयोग नागरिकांना सेवा देण्यासाठी कसा करता येईल ?	
(क) सार्वत्रिक निवडणुकांमध्ये मोटार वाहन विभागाचे कार्य व जबाबदारी स्पष्ट करा.	
(ड) रस्ता सुरक्षा परिषद व सगिती.	
(इ) बस रॅपिड ट्रान्झिट सिस्टिम (बी. आर. टी. एस.).	
(फ) नागरिकांची सनद.	
२. रस्ते अपघाताच्या कारणांमध्ये वाहनचालकाची चुक हा महत्त्वाचा घटक आहे. परिवहन कार्यालयात वाहनचालक चाचणी अधिक अचूक व प्रभावी होण्यास्तव कोणत्या उपाययोजना करता येतील ? याबाबत चर्चा करा.	१५
३. मोटार वाहन विभागाची प्रमुख उद्दिष्टे नमूद करून प्रत्येक उद्दिष्ट अधिक प्रभावीपणे साध्य करण्यास्तव करावयाची उपाययोजना.	१५
४. ऑटोरिक्षा (परिवहन) सवंगातील वाहनांकडून एक रकमी करवसुली करण्याबाबत सविस्तर मतप्रदर्शन व उद्घाप्तेह करा.	१५

MAHARASHTRA PUBLIC SERVICE COMMISSION

DEPARTMENTAL EXAMINATION FOR ASSISTANT REGIONAL
TRANSPORT OFFICERS

MUMBAI, SATURDAY, 5TH FEBRUARY 2011

[TIME—2-30 P.M. TO 4-00 P.M.]

(FULL MARKS—50)

PAPER VI

GENERAL TRANSPORT PROBLEMS, ETC.

(Without Books)

- N.B.*—(1) Question number *one* is compulsory.
(2) Answer any *two* questions from remaining.
(3) Marks for each question are indicated in the margin.

	Marks
1. Write short notes (any <i>four</i>):—	20
(a) Helmet — Statutory provision and its enforcement.	
(b) Use of information technology for developing citizen friendly services.	
(c) Role motor vehicle department during general elections.	
(d) Road safety councils and committees.	
(e) Bus rapid transit system (B. R. T. S.)	
(f) Citizens charter.	
2. Drivers fault is one of the many reasons in vehicular accidents. Discuss various measures to be taken to make the driving tests more stringent and accurate.	15
3. State the objectives of motor vehicle department and ways to achieve those effectively.	15
4. Give opinion about one time tax from autorikshaws (Transport) and discuss.	15